

Lietuvos Respublikos
švietimo ir mokslo ministerija

VILNIAUS VIDURINĖ MOKYKLA
"LIETUVIŲ NAMAI"

Dzūkų g. 43
2030, Vilnius
LIETUVA-LITHUANIA
Tel.: 69 51 73

Kodas: 9097916

1996
1997 m.m.

VII klasės mokiniai su muzikos mokytoju
D. Zeimiu

VII^B klasės mokiniai su mokytoja A. Palkevič

Rugsėjo pirmosios šventė

Ar matėte žemėj
Linksmesni rytą?
Ar teko linksmesni
juoką girdėt?
Kiti man rytai
Prieš šį rytą
nublanksta.

Rugsėjo pirmoji-
mokyklinė šventė.
Sviesi tartum saulė,
Skambi lyg daina.
Mokytoja R. Putrienė

Rugsėjo pirmąją mokyklos aktų salėje susirinko pedagogai, virš 180 mokinių, tėvai, svečiai. Po vasaros atostogų visi buvo geros nuotaikos, pasiilgę vienas kito. Mokyklos direktorius A. Rudys pasveikino auklėtinius, mokytojus, auklėtojus ir linkėjo, kad šie mokslo metai būtų sėkmingi ir darbingi. Priminė, kad šios mokyklos tikslai yra auklėti jaunimą tautiškoje ir demokratiškoje dvasioje.

Rugsėjo 1-osios šventėje dalyvavo poetas V. Činauskas ir ponas J. Karmira. Koncertavo folklorinis ansamblis „Kadagys“

Aleksandro Sergejevičiaus Puškino dukrelės tikisi būti geros lietuvaitės

Gediminas
BALČIUS

- Močiute, iš matematikos gavau penkis.

- O, tai labai gerai, sveikinu!

- Tai yra labai blogai. Juk čia Lietuva, o ne Rusija. Pats geriausias pažymys čia - dešimtukas, - paaiškino Sergejus Puškinas močiutei.

O iš kur močiutei tai žinoti? Kai ją trėmė iš Lietuvos į Rusiją, ji buvo dar visai maža, be to, tuo metu ir Lietuvoje penketukas buvo geriausias pažymys.

Praėjusį rudenį tremtinė Irena Tokareva, Rusijoje ištekėjusi ir jau spėjusi tapti našle, grįžo į Lietuvą. Jos anūkai - Sergejus, dvynukės Marija ir Irina - mokėjo vos kelis žodžius lietuviškai. Vilniaus lie-

tuvių namuose jie ne tik tęsia Irkutske pradėtą mokslą, bet pirmiausia mokosi lietuvių kalbos.

Irenos duktė Galina buvo ištekėjusi už Aleksandro Sergejevičiaus Puškino, kuris mirė tokio pat amžiaus kaip ir poetas. Mokykloje jį dėl pavardės vaikai terorizuodavo, reikalaudavo parašyti eilėraščių.

Pasak dvynukių mokytojos Stasės Rožienės, Marija ir Irina Puškinos yra sibirietiška savarankiškos, atviros, tvirtos, mėgsta sakyti teisybę ir... labai nori būti lietuvės, nors ir šiandien joms, jau pramokusioms lietuviškai, Aleksandro Puškino eilėraščiai mielesni už Salomėjos Nėries posmus.

Irina teigia, kad Lietuvoje viskas yra taip pat kaip Irkutske,

tik pastarajame buvo labai šalta, be to, gatvėse žmonės per garsiai šūkavo, triukšmavo. Mergaitės tikisi, ilgiau pagyvenusios Lietuvoje, įgyti daugiau lietuviško charakterio, o užaugusios bus jau visai tylios ir santūrios. O kol kas... Močiutė guodėsi mokytojai, kad kai visi trys atvažiuoja pas ją savaitgaliais iš Lietuvos namų, bute būna karšta nuo vaikų šėlimo.

Dvynukės pačios sugalvojo, kad klasėje joms reikėtų sėdėti atskirai. Jau ne vieną kartą mėgino išsiskirti: vaikščioja po klasę, mėgina įvairias vietas ir... vėl abi grįžta į tą patį suolą. Vis dėlto dvišė drąsiau būti naujame pasaulyje, panašiai ne ir vis dėlto kitokiame, kurį dar reikia padaryti savą.

Marija ir Irina

Птенцы слетаются под родной кров отчизны-матери

В Вильнюсе, на улице Дзуку и раскинулась эта уникальная средняя школа, имя которой "Летувю намай" - "Дом литовцев". Она необычна. В ней работают учителя-подвижники, иначе их не назовешь, ибо их воспитанники прибыли из дальних краев и весел, да и литовский язык для многих пока чужой. Здесь на этом "острове знаний" живут и учатся дети с Камчатки и Сахалина, из Средней Азии и Казахстана, далекой Сибири и европейского Севера, внуки и дети бывших политзаключенных и ссыльных. Такая широкая география отражает трагическую историю каждой семьи, оказавшейся не по своей воле вдали от Родины и объявленной "врагом своего народа", хотя никто из них ничего ни против своего народа, ни против Родины не совершил.

Преподаватель изобразительного искусства Живилия Шимелиавичене со своими подопечными Аллой Тутыниной, Кристиной Фрейсдорф, Агне Яскунайте и Алексеем Роговским.

Седьмой год широко распахнуты для них двери "Дома литовцев". Седьмой год им, точнее, этой школой руководит известный в Литве педагог Альфонсас Рудис. Если шесть лет назад там обучалось шестьдесят мальчишек и девчонок, то ныне их около двухсот. Семьдесят уже покинули стены заведения и поступили в вузы Литвы.

Об этой школе знаю не понаслышке. Мы недавно приехали из Казахстана. В третий класс пошел мой сынишка Алтанелис. Здесь он впервые стал познавать литовский язык, из уст прекрасной учительницы Стасите Рожене многое узнает об истории родного края, обычаях и традициях моего народа. Вместе с сынишкой впервые пошли в литовский третий класс двойняшки Мария и Ирина Пушкины из Иркутска,

Кристина Скуина из Алма-Аты, Стасюкас Величко из Красноярска. Прошло немного времени, а ребята уже довольно сносно говорят по-литовски, освоили письменность.

Я наблюдаю за сыном, как он, словно листая таинственную книгу, страницу за страницей открывает для себя отчий край, словно губка, впитывает знания, которые с такой осторожностью и мастерством преподносит ему учительница.

Я преклоняюсь перед учителями, которые здесь трудятся. Это Алдона Пятквичене, Доната Стасюнене, Вида Вилейтене, Ирена Купчинскене, Стасис Балвочиус, Зина Плялене, Дануте Квиклене, Ниеле Вишняускайте и многие другие. Ведь эта школа специфична: ребята-то, как упоминал, приезжают разного возраста. Поэтому педагогам приходится очень много с ребятами заниматься индивидуально. И работать так, чтобы воспитанники не потеряли интереса, а главное - надежды, что все преодолимо, чтобы учебба им не опротивела и не стала пыткой.

А в остальном - школа, как многие другие. Разве что только тут можно наблюдать вот такую картину: девятиклассник, а может, и постарше, берет в руки учебник первого класса и начинает учиться литовскому. А нынче организована группа из выпускников средних школ Сибири, которые, по сути, только приступили к изучению языка отцов и дедов, чтобы уже в будущем году поступить в местные вузы.

Наблюдал часто, как проходят уроки литовского. Для этого оборудован специальный класс. Со стен на учащихся смотрят

Урок литовского языка ведет директор школы Альфонсас Рудис.

портреты Жямайте, Кудирки, Майрониса, других прозаиков и поэтов Литвы. На стендах размещены книги, все украшено национальными лентами.

Вполне понятно, что ребята весьма усердны. Но им очень трудно. Представьте - вы неожиданно попали в школу, где все преподается на иностранном языке. Учителям поначалу приходится как бы дважды повторять тему, говорить о том же - сначала на литовском, потом на знакомом ребятам, в данном случае - на русском. Кстати, они им прекрасно владеют. Постепенно дело продвигается вперед.

В освоении материала много дает коллективное посещение театров и кинотеатров, других зрелищных заведений.

После уроков учащиеся обедают (кстати, их содержание взяло на себя государство), отдыхают и потом уже, под пристрым взглядом воспитателей, готовят домашние задания.

В распоряжении воспитанников добротное четырехэтажное общежитие, комнаты, где они живут по два-три человека, столовая.

Это учебное заведение с первых дней его создания поддерживает Фонд возвращения ссыльных. Благодаря ему над школой вили шефство Фонд Витаутаса Ландсбаргиса и немецкий Мальтийский орден.

Дети здесь не только учатся говорить по-литовски, математике и другим дисциплинам, но и танцевать, рисовать. Родители, приезжающие в "Дом литовцев" к торжествам, посвященным началу или окончанию учебного года, могут увидеть своих чад, участвующих в праздничных концертах. Здесь каждый может проявить себя.

...Чувствую, знаю, что наши дети, вернувшиеся из мест ссылки дедов или родителей, нашли здесь не только родной дом, но и действительно любящую своих сыновей и дочерей Отчизну. И поэтому в "Дом литовцев" ежегодно прибывают и прибывают ребята: как те птенцы - они возвращаются под родной кров - в Литву.

Альгирдас ПЛУКИС.
Фото
Виктора ЖАРНОСЕКОВА.

ČIKAGIEČIŲ PASKATINTAS RENGINYS

Prieš keletą metų Čikagoje gyvenantys Vanda ir Vaclovas Mažeikai, viešėdami Lietuvoje, aplankė neseniai įsteigtą Vilniaus vidurinę mokyklą „Lietuvių namai“, skirtą lietuvių kilmės vaikams, gyvenantiems ne Lietuvoje. Tai buvo vasarą ir nebuvo galimybės sutikti mokinių, bet jų kūrybingi, meniški ir įvairūs darbai liko atminty. Šių metų pradžioje dienraščiu „Draugas“ išspausdinus dr. Albinos Prunskienės įspūdžius iš Lietuvos straipsnyje „Apsaugok aukščiausias Lietuvos našlaičius“, atgijo prisiminimai. Vanda Mažeikienė laiške pasiūlė pravesti mokykloje mokslievių rašinių pasiūlytai temai konkursą ir atsiuntė geriausiųjų premijavimui čekį. Siekiant toliau skatinti mokslivius pažinti tėvų ir protėvių praeitį, papročius, tradicijas, formuoti piliečių santykį su Tėvyne Lietuva, ugdyti meilę ir pagarbą savo mokyklai, mokyti savarankiškai ir kūrybiškai reikšti gyvenimo patirtį lietuvių kalba, toks konkursas buvo organizuotas. Neseniai suvesti jo rezultatai, paskelbti nugalėtojais, įteiktos premijos.

Lietuvių kalbos mokytojos Danutė Kviklienė, Zina Plepienė ir Nijolė Vyšniauskienė konkurso vertinimo komisijai atrinkusios pateikė 14 mokslievių rašinius. Geriausiais pripažinti aštuntokės Julijos Diu „Laiškas lietu-

vių kilmės mergaitei, gyvenančiai ne Lietuvoje“ ir vienuoliktokės Linos Nedzvedskajos „Aš – lietuvaite“, o taip pat dešimtokių Linos Planutytytės „Mano gyvenimo istorija“ ir Reginos Tyščenko „Kelias į Lietuvą“. Autorės apdovanotos diplomais bei Vandos ir Vaclovo Mažeikų premijomis. Mažesnėmis premijomis ir padėkos raštais pažymėti keletas kitų mokslievių kūrybos darbų, iš kurių išskirtini dvyliktokų Edmundo Krievickio „Aš – Lietuvos pilietis“ ir Inesos Prokofjevovos „Tiek vilčių...“, devintoko Stasio Stavicchio „Gyvensiu tėvų žemėje“. Dauguma autorių – tremtinių bei kitų įvairaus likimo išblaškytų po pasaulį palikuonys. Jų rašiniuose vyravo grįžimo į Tėvynę, meilės protėvių žemei, žmogaus likimo tema.

Savo kūrinius mokslieviai skaitė iškilmingame mokyklos šešerių metų darbo sukaktuvių minėjime. Ten buvo pagerbti ir apdovanoti geriausieji.

Konkursas sukėlė mokslievių susidomėjimą. Kadangi V. ir V. Mažeikai tokias premijas žada skirti kasmet, už tai nuoširdžiai dėkodami mokyklos mokslieviai ir pedagogai pradeda ruošti tokiam 1997-ųjų metų renginiui jau dabar.

Aloyzas Bakšys

Vilniaus vidurinės mokyklos „Lietuvių namai“ direktoriaus pavaduotojas

Lietuvių jaunuoliai, gimę Sibire ir apskritai tremtyje, laimėję premijas už savo rašinius. Dalį jų, už širdies griebiančių, rašinių spausdiname šiame puslapyje.

Maža mokyklos tradicija

Lietuvos Respublikos
Švietimo ir mokslo ministerija

VILNIAUS VIDURINĖ MOKYKLA
„LIETUVIŲ NAMAI“

Už literatūrinių kūrybos
darbų konkurso rezultatų

ISAUKAU:

1. Tvirtinti konkurso darbų vertinimo komisijos 1996 m. rugsėjo 30 d. protokolą (pridedamas).
2. Apdovanoti mokslivius Diplomais ir Padėkos raštais bei p. Vandos Mažeikienės pinigineis premijomis pagal vertinimo komisijos pasiūlymus.

Direktorius

A. Rudys

Lietuvos Respublikos
švietimo ir mokslo ministerija

VILNIAUS VIDURINĖ MOKYKLA
„LIETUVIŲ NAMAI“

Moksleivių literatūrinių
kūrybinių darbų konkurso
komisija

0200200

PROTOKOLAS

1996 09 30 Nr.

..... Nr.

7 Komisija, susipažinusi su pateiktais kūrybiniais moksleivių darbais, n u t a r ė :

1. Pripažinti geriausiais VIII klasės moksleivės Julijos Diu rašini „Laiškas lietuvių kilmės mergaitei, gyvenančiai ne Lietuvoje“ ir XI klasės moksleivės Linos Nedzvedskajos rašini „Aš - lietuvaitė“ ir pasiūlyti autorės apdovanoti II laipsnio diplomais ir p. V.Mažeikienės premijomis po 80 Lt (20 JAV dolerių) kiekvienai.

2. Pasiūlyti apdovanoti III laipsnio diplomais ir p. V.Mažeikienės premijomis po 60 Lt (15 JAV dolerių) kiekvienai Xa klasės mokinę Liną Planutytę už rašini „Mano gyvenimo istorija“ ir Reginą Tyščenko už rašini „Kelias į Lietuvą“.

3. Pasiūlyti apdovanoti Padėkos raštais ir p. V.Mažeikienės premijomis po 40 Lt (10 JAV dolerių): Antaniną Kolodinskaitę, Xa kl. mokinę, už rašini „Kelias į Lietuvą“, Edmundą Krivickį, XII kl. mokinį, už rašini „Aš - Lietuvos pilietis“, Inesą Prokofjevą, XII kl. mokinę, už rašini „Tiek vilčių...“ ir Stasį Stavickį, IX kl.mokinį, už rašini „Gyvensiu tėvų žemėje“.

4. Pasiūlyti apdovanoti Padėkos raštais ir p. V.Mažeikienės premijomis po 20 Lt (5 JAV doleriai): Antaną Gubanovą, VIII kl. mokinį, už rašini „Šeimos likimai“, Eleną Mindiulytę, IX kl.mokinę, už rašini „Seniausia nuotrauka šeimos albume“, Vitalijų Žitomirovą, XII kl.mokinį, už rašini „Lietuvių namai“- mūsų namai“.

5. Pasiūlyti apdovanoti Padėkos raštais už dalyvavimą konkurse Viktoriją Golumbevskają, X kl.mokinę, Violetą Kubarsek, VI kl.mokinę, Aleksandrą Trakšeli, VI kl.mokinį, pateikusius rašinius vienodu pavadinimu - „Mano senelių „kančių keliai“.

Komisijos pirmininkas

Komisijos narės

V. Barke
V.Barkauskienė

V. Tamoševaitė
V.Tamoševaitė

A. Bakšys
A.Bakšys

A. Petkevičienė
A.Petkevičienė

V. Zubrickaitė
V.Zubrickaitė

Moksleivių rašiniuose - Tėvynės meilė

Alozas Bakšys

"Lietuvių namų" direktoriaus
pavadootojas

Vilniaus vidurinėje mokykloje "Lietuvių namai" antrus metus organizuojamas moksleivių rašinių konkursas. Jo laureatai pagerbiami mokyklos gimtadienio iškilmingame minėjime. Šių metų konkursą organizuoti paskatino p. Vanda Mažeikienė iš Čikagos: perskaičiusi spaudoje apie mokyklos gyvenimą, ji paskyrė pinigines premijas.

Spalio pradžioje buvo išaiškinti geriausieji. Lietuvių kalbos mokytojos Danutė Kviklienė, Zina Plepienė ir Nijolė Vyšniauskienė atrinko ir vertinimo komisijai pateikė 14 mokinių rašinius. Daugumos jų temos - grįžimas į tėvų, senelių žemę, Tėvynės meilė. Geriausiais pripažinti aštuntokės Julijos Diu rašinys "Laiškas lietuvių kilmės mergaitei, gyvenančiai ne Lietuvoje" ir vienuoliktokės Linos Nedzvedskajos "Aš - lietuvaitė", dešimtokių Linos Planutytės ir Reginos Tyščenko "Mano gyvenimo istorija" bei "Kelias į Lietuvą". Šios moksleivės apdovanotos diplomais ir p. Vandos ir Vaclovo Mažeikų pinigėmis premijomis. Taip pat premijuoti moksleivių A.Gubanova, A.Kolodinskaitės, E.Krivicio, E.Mindiulytės, I.Prokofjevos, S.Stavickio, V.Žitomirovo kūriniai.

Ponai Mažeikos žada tokias premijas skirti kasmet.

Mokyklos pedagogai ir moksleiviai nuoširdžiai dėkoja išeivijos lietuviams už tokią iniciatyvą ir paramą.

Spausdiname du "Lietuvių namų" mokyklos moksleivių pre-

"Lietuvių namų" moksleiviai, geriausių rašinių apie Tėvynę autoriai: (pirmoje eilėje iš kairės) Ruslanas Trakšelis, Viktorija Golombevska, Lina Planutytė, Antanina Kologinskaitė, (antroje eilėje iš kairės) Stanislavas Stavickis, Vitalijus Žitomirovas, Edmundas Krivickis, Inesa Prokofjeva, Julija Diu.

Butauto Barausko nuotrauka

mijuotus rašinėlius.

Laiškas lietuvių kilmės mergaitei, gyvenančiai ne Lietuvoje

Miela nepažįstamoji, aš žinau, kad savo krašte tu jautiesi jaukiai ir saugiai, kad jį, kaip ir visi žmonės, labai myli. Bet, jei tavo gyslomis teka nors kiek lietuviško kraujo, susirask žemėlapyje mažą taškelį su užrašu VILNIUS. Tai - ne tik Lietuvos sostinė, bet ir mudviejų Tėvynės širdis. Paklausk, ką aš tau papasakosiu...

Aš esu Julija. Mano mama - lietuvė, tėvelis - korėjietis. Į Vilnių iš Uzbekijos atvykau prieš trejus metus ir jau daug žinau apie Lietuvą, mažytę didelio pasaulio dalelę. Aš jau skaitau, rašau, deklamuoju, dainuoju lietuviškai. Pajutau ir tautinio šokio grožį...

Nepažįstamoji mergaite, viso to aš išmokau vienoje Vilniaus vidurinėje mokykloje, kuri vadinausi "Lietuvių namai". Man atrodo, kad ši mokykla, kaip ir Tėvynė, turi širdį, nes kasmet glaudžia prie savęs vaikus... Tokius, kaip aš ir tu. Man čia patinka. Mokytojai yra nuostabūs, truputį griežti, bet suprantantys vaikus.

Aš galėčiau daug papasakoti apie mūsų bendrą, kur nuo

ryto iki vakaro šurmuliuojame lyg viena šeima, apie tai, kaip dalyvaujame pasaulio lietuvių dainų šventėse, kaip švenčiame Kūčias, kaip atsiveikindami su "Lietuvių namų" mokykla, abiturientai būčiuoja jos vėliavą... Visko neišpasakosi: reikia pačiam pabūti ir pajusti.

Jei mudvi susitiksim, pirmiausia aš tau parodysiu Gėdmino pilį. Ji man panaši į paukštį žaliame medžių lizde. Iš pilies bokšto gerėsime senamiesčiu ir bažnyčių bokštais, pavaikščiosime vingiuotomis Neris pakrantėmis, klausysime lietuviškos šnekos.

Miela nepažįstamoji, gal tu, perskaičiusi šį mano laišką, panorėsi čia atvykti. Dabar, kai Tėvynės širdis plaka laisvai, nepavargdama, tu gali rinktis.

Laukiu tavęs!

Julija Diu
8 klasės moksleivė

Kelias į Lietuvą
Gimiau labai toli nuo Lietuvos, Kazachijoje, ir augau šeimoje, kurioje niekas lietuviškai nekalbėjo. Negirdėjau nė vieno lietuviško žodžio, nežinojau, kas yra Lietuva.

Kartą, neprisimenu kada, per

radiją išgirdau dainą ir pamatčiau, jog mama tyliai verkia. Paklausiau, kas jai atsitiko: "Tai lietuviška daina. Kazkada jaunystėje ją dainavo tavo senelis", - atsakė ji tyliai. Po minutės, paėmusi žemėlapi, parodė pirštu ir pasakė: "Čia - Lietuva, o aš - lietuvė. Matai tas ant spintelės lėlytes? Jos apregtos lietuvių tautiniais drabužiais". Ir mama atskleidė savo slaptą svajonę - nuvažiuoti į senelio Tėvynę ir ten apsigyventi. Tą dieną sužinojau, jog mano senelis gimė Lietuvoje, didelėje šeimoje. Jų buvo aštuoni vaikai. Seneliui buvo dvylika metų, kai šeimą sovietai ištrėmė iš Lietuvos prie Irkutsko. Ten jie sunkiai gyveno, o kai senelis užaugo, jis persikėlė į Kazachiją, ieškojo darbo. Kazachijoje sutiko mylimąją, mano būsimąją senelę, susituokė ir ten apsigyveno.

Mamos ilgės, troškimas nuvažiuoti į Lietuvą, ten apsigyventi persidavė ir man. Žiūrėdama į stovinčias ant spintelės lėlytes lietuvių liaudies drabužiais, vis svajoju apie tą paslaptinę, nepasiekiamąją šalį. Laukiau kartu su mama tos nepaprastos dienos, kai sėsim į traukinį ir keliausim į Lietuvą. "Ir dar senelį paimsim", - pridurdavau aš. "Žinoma, - sakydavau mama. - Dar pakviesim ir tetą Meilutę bei tetą Reginą su vaikais. Gyvensim kartu, padėsime vienas kitam". - "Mama! Tegul ir mūsų kaimynai Baltrukoniai važiuoja. Jie juk irgi lietuviai". - "Žinoma, tegul važiuoja. Štai imsime ir važiuosim visi kartu".

Kelią į Lietuvą įsivaizdavau tik svajonėse, o jos virto realybe. Kiekvienas žino, jog svajonės išsipildo ne kiekvieną dieną. Kai jos išsipildo - didelė laimė. Man nušypsavo laimė.

Likimas lėmė taip, kad senelis negrįžo į tėviškę, jį palaidojom svetimaj šalyje, bet mūsų šeima grįžo. Jau išmokom lietuviškai kalbėti, skaityti ir rašyti. Mes didžiuojamės savo Tėvyne, mums didelė garbė gyventi Lietuvos žemėje.

Regina Tyščenko
10 klasės moksleivė

ČIKAGIEČIŲ PASKATINTAS RENGINYS

Prieš keletą metų Čikagoje gyvenantys Vanda ir Vaclovas Mažeikai, viešėdami Lietuvoje, aplankė neseniai įsteigtą Vilniaus vidurinę mokyklą „Lietuvių namai“, skirtą lietuvių kilmės vaikams, gyvenantiems ne Lietuvoje. Tai buvo vasara ir nebuvo galimybės sutikti mokinių, bet jų kūrybingi, meniški ir įvairūs darbai liko atminty. Šių metų pradžioje dienraščiu „Draugas“ išspausdinus dr. Albinos Prunskienės įspūdžius iš Lietuvos straipsnyje „Apsaugok aukščiausias Lietuvos našlaičius“, atgijo prisiminimai. Vanda Mažeikienė laiške pasiūlė pravesti mokykloje moksleivių rašinių pasiūlytai tema konkursą ir atsuntė geriausių premijavimui čekį. Siekiant toliau skatinti moksleivius pažinti tėvų ir protėvių praeitį, papročius, tradicijas, formuoti piliečių santykį su Tėvyne Lietuva, ugdyti meilę ir pagarbą savo mokyklai, mokyti savarankiškai ir kūrybiškai reikšti gyvenimo patirtį lietuvių kalba, toks konkursas buvo organizuotas. Neseniai pasvesti jo rezultatai, paskelbti nugalėtojais, įteiktos premijos.

Lietuvių kalbos mokytojos Danutė Kviklienė, Zina Plepienė ir Nijolė Vyniauskienė konkurso vertinimo komisijai atrinkusios pateikė 14 moksleivių rašinius. Geriausiais pripažinti aštuntojės Julijos Diu „Laiškas lietu-

vių kilmės mergaitei, gyvenančiai ne Lietuvoje“ ir vienuoliktos Linos Nedzvedskajos „Aš – lietuvaite“, o taip pat dešimtos Linos Planutytės „Mano gyvenimo istorija“ ir Reginos Tyščenko „Kelias į Lietuvą“. Autorės apdovanotos diplomais bei Vandos ir Vaclovo Mažeikų premijomis. Mažesnėmis premijomis ir padėkos raštais pažymėti keletas kitų moksleivių kūrybos darbu, iš kurių išskirtini dvyliktojo Edmundo Krivickio „Aš – Lietuvos pilietis“ ir Inesos Prokofjevovos „Tiek vilčių...“, devintoko Stasio Stavickio „Gyvensiu tėvų žemėje“. Dauguma autorių – tremtinių bei kitų įvairaus likimo išblaškytų po pasaulį palikuonys. Jų rašiniuose vyravo grįžimo į Tėvyne, meilės protėvių žemei, žmogaus likimo tema.

Savo kūrinius moksleiviai skaitė iškilmingame mokyklos kūrinių premijavime. Jų rašiniuose vyravo grįžimo į Tėvyne, meilės protėvių žemei, žmogaus likimo tema.

Konkursas sukėlė moksleivių susidomėjimą. Kadangi V. ir V. Mažeikai tokias premijas žada skirti kasmet, už tai nuoširdžiai dėkodami mokyklos moksleiviai ir pedagogai pradeda ruošti tokiam 1997-ųjų metų renginiui jau dabar.

Aloyzas Bakšys

Vilniaus vidurinės mokyklos „Lietuvių namai“ direktoriaus pavaduotojas

LAIŠKAS LIETUVIŲ KILMĖS MERGAITEI, GYVENANČIAI NE LIETUVOJE

Aš žinau, kad savo tėviškėje jautiesi jaukiai ir saugiai, bet... Myli gimtąjį kraštą, kaip ir tu. Myli... jei tavo gyslomis... nors truputis lietuviško krašto, o tu nieko nežinai apie... Tėvyne, susirask žemėlapyje mažą taškelį su užrašu Vilnius. Tai – ne tik Lietuvos sostinė, bet ir mudviejų Tėvynės širdis. O dabar paklausk, ką aš tau papasakosiu...

Aš galėčiau daug papasakoti apie mūsų bendrąbę, kur nuo ryto iki vakaro, lyg viena šeima, šurmuliuoja vaikai, apie tai, kaip mes dalyvaujame pasaulio lietuvių Dainų šventėse, kaip švenčiame Kūčias, kaip atsiseivkindami su mokykla, abituriantai bučiuoja „Lietuvių namų“ vėliavą... Visko neišpaskosi – reikia pačiam apibūti ir pajusti.

Jei mudvi susitiksime, pirmiausia aš tau parodysiu Gedimino pili. Ji man panaši į

Lietuvių jaunuoliai, gimę Sibire ir apskritai tremtyje, laimėję premijas už savo rašinius. Dalį jų, už širdies griebiančių, rašinių spausdiname šiame puslapyje.

AŠ – LIETUVOS PILIETIS

Daug pasaulyje šalių, daugybė įvairių tautų gyvena. Tautos didelės ir mažos, „juodos“ ir „baltos“, civilizuotos ir nelabai. Amžių bėgyje daugelis tautų kentėjo nuo priešų ir visokių negandų. Ne viena tauta buvo palaūta ir sunaikinta. Bet aš žinau vieną mažą tautą prie Baltijos, kuri išstisus šimtmečius kentė visokeriopą priespaudą, bet išliko gyva, išsaugojo savo papročius, tradicijas, nuostabias dainas, gražią, skambią kalbą. Šios šalies vardas – Lietuva.

Nedideliame žemės lopinėlyje gyvena nuostabūs žmonės, kurie vadina save lietuviais. Ne kartą girdėjau lietuvių su pasidžiavimu sakant: „Mums nereikia kitų žemių. Mes čia buvome, esame ir būsim, „kol Nemunas bus““.

Meilę savo žemei Lietuvos žmonės jau iš seno įrodė ne vieną kartą. Nuo kryžiuočių, lenkų ir rusų jie gynėsi narsiai, negailėdami gyvybių. Paskutinį kartą lietuviai įrodė Dievui ir visam pasauliui savo meilę Tėvynei 1991 m. sausio 13 dieną. Nuo tos baisios dienos aš arčiau susipažinau su savo meile Tėvynei 1991 m. sausio 13 dieną. Nuo tos baisios dienos aš arčiau susipažinau su savo meile Tėvynei.

Atvažiavau į Lietuvą 1992 metais rugsėjo 10 dieną mokyti lietuvių kalbos. Anksčiau buvau buvęs Telšiuose, Ukmergėje, bet į Vilnių atvažiavau pirmą

rūškani, susirūpinę. Iš pirmo žvilgsnio Vilnius labai nepatiko. Atėjęs į gražų sodą, kur ant ažuolo kamieno didelėm raidėm užrašyta – „Lietuvių namai“, pasijutau daug geriau. Į šią mokyklą traukė kažkokia nežinoma jėga, šiluma. „Lietuvių namai“ greit man tapo panašūs į oazę dykumos vidury. Čia kalbama lietuviškai ir žmonės geri!

Prasidėjo sunkūs metai. Reikėjo mokytis naujos, nors ir pažįstamos kalbos. Sekėsi neblogai.

Vieną dieną leidausi pasižvalgyti po senąjį Vilnių. Vaikščiodamas nedidelėmis, siauromis gatvelėmis suvokiau, jog Vilnių reikia matyti ne akimis, o širdimi. Pajutau šilumą, dvelkiančią nuo senųjų mūrų, sugėrusių S. Daukanto, Ad. Mickevičiaus, Putino, Čiurlonio žingsnius. Nuėjau Pilies gatve ir atsidūriau prieš Katedrą. Gražus klasicizmo stiliaus pastatas man pasirodė lyg Dieviškosios jėgos simbolis. Prie jo jaučiuosi menka skruzdėlė, kuri nieko negali. O užkopęs į Gedimino kalną ir pasižvalges nuo bokšto, pasijutau visagalį. Mane apgaubė miesto aura, kažkokia nenusakoma miesto dvasia, miesto šiluma. Pagalvojau, jog gyvenimas ir šalies likimas priklauso nuo manęs ir nuo mano draugų. Pajutau atsakomybę už Lietuvos ateitį ir supratau: „Aš esu Lietuvos pilietis!“.

KELIAS Į LIETUVĄ

Gimiau labai toli nuo Lietuvos, Kazachijoje, ir augau šeimoje, kurioje niekas lietuviškai nekalbėjo. Negirdėjau nė vieno lietuviško žodžio, nežinojau, kas yra Lietuva, lietuvių tauta, nes niekas apie tai nepasakojė.

Vieną kartą mama, paėmusi žemėlapi, parodė pirštu ir pasakė: „Čia – Lietuva, o aš – lietuvis. O ten matai tas lėlytes? – sakė ji, rodydama į lėlytes, stovinčias ant spintelės. Jos – nepaprastos. Jos apsiirengusios lietuvių tautiniais rūbais“. Ir mama atskleidė savo didelę paslaptinę svajonę – nuvažiuoti į senelio Tėvyne ir ten apsigyventi. Dar mama pasakojė apie gražius miškus, kuriuose auga daug ažuolų.

Kartą, neprisimenu kada, per radiją išgirdau dainą ir pastebėjau, jog mama tyliai verkia. Paklauskiau, kas jai atsitiko: „Tai lietuviška daina. Kažkada ją dainavo tavo senelis būdamas jaunas“, – atsakė ji tyliai po minutės, ir ėmė pasakoti apie senelį. Daug sužinojau tą dieną apie jį. Sužinojau, jog senelis gimė Lietuvoje, didelėje šeimoje. Šeimoje buvo aštuoni vaikai. Kai seneliui buvo dvylika metų, jo šeima sovietai ištrėmė iš Lietuvos prie Irkutsko. Ten jie sunkiai gyveno, o kai senelis užaugo, jis persikėlė į Kazachiją, ieškodamas darbo. Kazachijoje sutiko mylimąją, mano

Gimiau aš ne Lietuvoje (kaip galėtų pasakyti daug lietuvių), o Rusijos sostinėje Maskvoje. Savo gimtinėje praleidau visą vaikystę ir kelis mokslo metus. Ir štai neseniai, sulaukusi keturiolikos metų, patekau į Lietuvą, ilgam laikui...

Nuo pat mažens šeimoje kalbėjau lietuviškai. Nes mano tėtis – lietuvis, tikras dzūkas, labai mylėjo savo gimtinę Lietuvą ir pasižadėjo, jog bus ištikimas jai net gyvendamas svetimoje šalyje... Mano mama – grynakraujė maskvietė, tačiau kai buvau maža, ji jau mokėjo porą šimtų lietuviškų žodžių. Mano jaunesnieji broliai kai net nenutuokia, kad kadaise mama nemokėjo kalbėti jų gimtąja kalba.

Vaikystėje mūsų šeimą dažnai aplankydavo senelė – mamos mama. Ji mane mokė rusų kalbos. Tačiau besimokydama kalbėti rusiškai, aš neužmiršdavau, kad moku kalbėti lietuviškai, visada su broliais taip kalbėdavau. O senelė labai pykdavo, nes negalėjo mūsų suprasti. Kai tėtis paklausdavo, kuo mes norėtume būti ateityje, mes atsakydavome – lietuviais (mūsų šeimoje penki vaikai – ir ne vienas nenorėjo būti rusu).

Vėliau, kai jau lankiau Maskvoje mokyklą, man dažnai nesisekdavo suprasti kai kurių

Mamos ilgesys, troškimas nuvažiuoti į Lietuvą ir ten apsigyventi persismelkė į mane. Žiūrėdama į stovinčias ant spintelės lėlytes, apsiirengusias lietuvių liaudies drabužiais, vis svajoju apie tą paslaptinę, nepasiekiamąją šalį, iš kurios yra kilęs mano senelis. Svajoju kartu su mama apie tą nepaprastą dieną, kai sėsim ir traukinį į keliausim į Lietuvą.

Realybė ir svajonės skirtingi dalykai. Realybėj buvo sunkiau negu svajonėj keliauti į paslaptinę, užburta svajonių šalį. Praėjo daug metų po mamos pasakojimo apie Lietuvą... Tik seneliui buvo dvylika metų, jo šeima sovietai ištrėmė iš Lietuvos prie Irkutsko. Ten jie sunkiai gyveno, o kai senelis užaugo, jis persikėlė į Kazachiją, ieškodamas darbo. Kazachijoje sutiko mylimąją, mano

temų. Prašydavau, kad tėvai paašikintų. Tėtis visada aiškindavo tik lietuviškai, o jeigu aš ir tada ko nors nesuprasdavau, tai tekdavo imtis žodyno.

Prisimenu, kaip išmokau skaityti ir rašyti lietuviškai. Kiekvieną rytą tėtis prausdavosi vonios kambaryje, o mes, vaikai, sėdėdami ant skalbimo mašinos, iš eilės garsiai skaitėme: kas „Skaitinius“, kas Homero „Odiseją“ arba „Iliadą“, kas K. Donelaičio „Metus“ ir taip toliau. Pradėdavome mokytis iš seno elementoriaus – „Saulutės“ Net neįsivaizduoju, kiek žmonių išmokė skaityti šią knygą! Kai kuris nors iš mūsų galėdavo išvairai perskaityti „Saulutę“, tėtis vesdavosi į parduotuvę ir leisdavo išsirinkti gražiausią fortą. O tada švėsdavome keistą, bet naudingą ir įdomią šventę.

Rašyti mokiausi šiek tiek kitaip. Kiekvieną šeštadienį ir sekmadienį tėtis pasodindavo mane ir du vyresnius brolius už stalo ir duodavo perrašinėti Katekizmą arba ką nors iš Biblijos. Kai mes parašydavome, jis ištaisydavo mūsų klaidas. Taip mes išmokome rašyti nesinaudodami jokiais taisyklėmis. Dabar, žinoma, dėl to kyla problemų, nes dažnai aš negaliu paašikinti, kodėl parašiau žodį taip, o ne kitaip.

Mano vaikystė tekėjo ramia vaga. Ir štai vieną gražią dieną tėtis pasakė, kad aš ir mano vyresnieji broliai važiuosime mokytis į Lietuvą. Žinoma, mes labai apsidžiaugėme, tačiau bijojome, kad mums bus sunku mokytis be gyventi be tėvų...

Į Vilnių atvažiavome pėnrai rugpjūčio dvidešimt devintą dieną. Visą laiką lijo lietis, bet oras buvo šiltas. Nuo stoties ėjome akmenimis grįsta gatvele. Aplink stovėjo gražūs mediniai namai. Aš pagalvojau, kad kaip tik tokį išivaizdavau ši didingą ir ramų Lietuvos miestą – sostinę Vilnių. Netoliese už aukštų topolių, ant kalno lyg pilis stūkso mūsų naujosios mokyklos „Lietuvių namai“ bendrabutis o apačioje, truputį paėjus, stovėjo pati mokykla. Prie durų kabojo graži Lietuvos Trispalvė.

Studentai iš Černiachovsko pedagoginio koledžo

Vilniaus miesto vidurinė mokykla "Lietuvių namai" turėjo svečių iš Kaliningrado srities. Lankėsi Černiachovsko (Isruties) pedagoginio koledžo studentai, įgysiantys pradinį klasių mokytojo specialybę ir lietuvių kalbos specializaciją, taip pat praktikos vedėja Lidija Belogurova ir lietuvių kalbos dėstytoja Aušra Trumpickaitė.

A. Trumpickaitė "Gimtajam kraštui" sakė, kad Černiachovsko pedagoginis koledžas suteikia savo studentams galimybę specialiose grupėse mokytis anglų, vokiečių ir lietuvių kalbų.

Kaliningrado srityje steigiamos arba jau yra lietuviškos mokyklos ar klasės, todėl reikia pradinį klasių mokytojų, kalbančių lietuviškai. Iki šiol dažniausiai tokie pedagogai atvažiuodavo iš Lietuvos.

A. Trumpickaitė pasakojo:

Isrutiečiai praktikuosis Vilniuje

Isručio studentai ir mokytojai prie "Lietuvių namų" mokyklos vėliavos. Pirmasis iš dešinės - mokyklos direktoriaus pavaduotojas Aloyzas Bakšys.

- Kol kas penkiolika studentų mokosi lietuvių kalbos.

Šiais metais studentai jau atliks pedagoginę praktiką: kiekvienas turės po dvi lietuvių kalbos pamokas pradinėse klasėse. Mus sutiko priimti ir "Lietuvių namai". Štai ir atvažiavome - pasisvečiuoti, susipažinti su mokykla ir jos šeiminkais.

Gražiai sutiko mokyklos direktorius Alfonsas Rudys, pavaduotojai Aloyzas Bakšys ir Apolonija Visockytė, visi mokyklos mokytojai, mokiniai. Puikus buvo ir laisvalaikis: pavaikščiujome po senąjį Vilnių, mus nuvedė į Operos ir baletų teatrą, žiūrėjome baletą "A Proba". Prisipažįstame, kad dauguma mūsų tikrą baletą matėme pirmąkart.

Dabar atvažiuosime į Vilnių kovo pabaigoje, bet jau ne svečiuotis, o dirbti.

Salomėja ČIČIŠKINA

Šeimininkai keitėsi, o šeimininkė vis ta pati

- Aš čia nuo 1963 metų dirbu,- sako Vilniaus vidurinės mokyklos "Lietuvių namai" virėja Elena BAGUČIŪNIENĖ, ir šiltas šiltas giedrų akių žvilgsnis netikėtai sutviska prisiminimų sidabru. - Buvo balandžio pirmoji. Ėjau gatve, aplinkui aprūkę, pajuodę namai, tamsu, neįjauku. Virtuvėje stovėjo didelė krosnis, anglimis kūrenama. Tokia pat didelė orkaitė. Pačios anglių turėdavome atsinešti, pačios kūrenti, o kol viskas įkaisdavo,- net liūdna prisiminti. Bet didžiausia nevilts mane apimdavo dėl... samčio. Aš jo nepajėgdavau pakelti. Dviejų litrų talpos, bet nepakeliu, būdavo, ir gana. Maniau, jog negalėsiu čia dirbti, nors prie darbo nuo mažumės buvau pripratusi...

Elena pasakoja, jog iš namų išvažiavo dvylikos metų, nes į mokyklą buvę devyni kilometrai. Tad penktą klasę pradėjusi lankyti jau gyvendama pas seserį. Si dirbo pieninėje gamybos meistrė, augino du vaikučius. Tad grįžusiai iš mokyklos Elenutei tekdavę viską sutvarkyti, išplauti, valgyti išvirti, kad prie knygų prisėsti ne kiek likdavę laiko.

- Gelbėjau sesei kiek išgalėjau, gelbėjo ir ji man,- prisimena Elena. - Seimoje augome devyniese, tai vienas kitą kaip išmąnydami rėmėme. Gyvendama pas seserį, 1960 metais baigiau Papilio vidurinę mokyklą. Tie metai buvo baisūs: visus abiturientus išsisom klasm į kolūkius varė. Mes visi bėgom, kas kur išmanėm. Aš vėl grįžau į tėviškę, pas tėvelius, įstojau į Antalieptės žemės ūkio technikumą. Ten buvo bendrabutis, viskas vietoje. Po pustrėčių metų baigiau namų ūkio agronomės skyrių. Pasiprašiau į Vilnių, nes čia gyveno brolis. Pas savus šiaip ar taip drąsiau.

Mintyse suskaičiavusi, kad Elena Bagučiušienė šioje virtuvėje pradėjo trisdešimt penktuosius metus, suvokiau, kad jaunutei kaimo mergaitei ilgai visi dėlto pasisekė pakelti tą dvilitrinį samtį. Bet pasirodė, kad samtis buvo ne vienintelis nepakeliamas dalykas pirmojoje ir, kaip vėliau paaiškėjo, vienintelėje darbo vietoje. Ne itin svetingai sutiko vyriausioji virėja. Matyt, gyvenimo skaudžiai laužyta ir skriausta, netgi beraštė moteris, keista likimo valia atsідurusi tegu ir nedidelio kolektyvo vadovės vietoje, tiesiog nekentė žmonių, ypač jaunesnių ir išprususių, smarkiai gerdavo, rūkydavo ir baisiai rėkdavo ant kiekvieno, kas tik po kojomis pasipainiodavo... Vyresnės moterys buvo prie to pripratusios, pačios nesidrovėdamos atsikirsdavo, o

Elena Bagučiušienė pamaitins visus

Elena pikto žodžio ištarti neįstengdavo, tad dažnai nesulaikydavo nuoskaudos ašarų, nors šalia dirbusios ir stengdavosi paguosti, užtarti...

- Paskui tą virėją atleido,- sako Elena. - Tada aš ir pradėjau dirbti vyriausioja... Taip iki šiolei ir dirbu... Per tą laiką keitėsi mokyklos statusas, keitėsi direktoriai, valdžios, tik aš toje pačioje vietoje...

- Bet toji vieta per tuos metus gerokai pasikeitė?

- Nėra ką kalbėti: viską dabar verdame, kepame, bulves skutame, indus plauname elektra. Ypač daug gerų permainų įvyko, kuomet mokykla buvo atkurta kaip "Lietuvių namai". Čia mums labai padėjo rėmėjai iš Vokietijos, - patenkinta šypsosi Elena.

Priminsime, jog Vilniaus vidurinė mo-

kykla "Lietuvių namai" buvo sumanyta 1990 metais kaip Vasario 16-osios gimnazijos, kurioje mokytis lietuvių kalbos suvažiuoja vaikai iš Vakarų, analogas. "Lietuvių namuose" šiandien mokosi per pusantro šimto vaikų iš vadinamojo Rytų pasaulio. Šios mokyklos tikslas - grąžinti į Lietuvą vienokių ar kitokių ryšių su Lietuva turinčius vaikus, o per juos galbūt ir tėvus, senelius, išblaškytus po visą buvusią Sovietų Sąjungą.

Tiems iš visų pakraščių suvažiavusiems vaikams čia būna daug atradimų. Ne vienas čia, "Lietuvių namuose", pirmą kartą suvokia, kas yra Kūčios, Velykos, Užgavėnės ir Gavėnia, Adventas ir Vėlinės... Šventės - kaip dvasios būseną - ateina į šios mokyklos auklėtinių gyvenimą per lietuvių literatūros, istorijos, etikos, darbų pamokas. Ateina per valgyklą, kurioje vaikai kartu su mokytojais, tėveliais, mokyklą globojančiu kunigu patiria Kūčių vakarienes stebuklą, kur kepami Užgavėnių blynai, dažomi Velykų margučiai, kurioje valgoma ne aliuminiu šaukštu ar šakute iš aliuminio dubenėlio... Valgykloje stengiamasi sukurti namų aplinką.

O ką vaikai labiausiai mėgsta ir kuo valgydinami?

- Dabar ne vyriausioji virėja, kaip būdavo anksčiau, o dietos sesuo sudaro valgiaraštį, pagal jį užsisakome produktų, kad vaikams nenusibostų, kad būtų gardu,- sako Elena Bagučiušienė. - Sukamės, kad būtų pigiau, kad būtų geriau. Vaikai nemėgsta lašinių, spigučių, tad mes jautienos užsisakome be kaulų, išverdam sriubytės, o mėsytę supjaustom, baltu padažu užpilam... Arba paukštienos plovą troškinam, nes vaikui, ypač mažui, duok kokį vištos sparnelį ar šlaunelę tai juk nepavalgys, kelis kartus krimstels kauliuką ir padės. Geriau mes pačios tuos kauliukus išrankiojam, ir vaikams skanu, ir niekais produktai nenuceina... Ankstesniais metais net kopūstų užsiraugdavome patys. Bet apsižiūrėjome, kad nenaudinga. Turime gerų tiekėjų, tad šviežių kopūstų, morkų, burokėlių netrūksta ištisus metus. Nebeverta pačioms kepti nei pyragų, nei bandelių. Esame susitarę su puikiais kepėjais,- ir pigiau, ir patogiau, ir gana gardu.

Paklausta, ar niekad nekilo mintis pakeisti darbą, Elena Bagučiušienė nusišypsojo:

- Kad nebuvo nė kada susimąstyti. Kitoje vietoje viską būtų reikėję pradėti iš pradžių. O čia kaupėsi patirtis. O ir atostogos vasarą - didelis privalumas,- gali suktis sode į valias... Jau treči metai kai pensininkė. Dar norėčiau metus kitus padirbėti, gal kiek daugiau prie pensijos pridurtų. Čia man visi labai geri - ir vaikai, ir mokytojai, ir auklėtojos. Kartais ir pati mokytoja pasijuntu esanti, ypač kai mažukai prie stalo užsimiršę suklega rusiškai. Tada aš jiems primenu, kad čia "Lietuvių namai" ir reikia, jei nori išmolti, kalbėti lietuviškai...

Autorės nuotrauka

“Mano gimtinė”

“Lietuvių namai” - ypatinga mokykla tarp visų sostinės mokyklų. Čia susibūrę tremtinių vaikaičiai iš daugelio kraštų. Mokoši tėvų ir senelių kalbos, semiasi jiems itin reikalingų tautinės dvasios turty. Ir patys gražiai skleidžiasi kaip žiedai.

“Lietuvių namų” moksleiviai kiekvieną šventę pasitinka ir palydi su savo vėliava. Jos emblema tarsi simbolizuoja iš svetur į savąją žemę parsikridusius paukščius.

- Mūsų nedidelėje mokykloje labai šilti tarpusavio santykiai. Mes - tarsi viena šeima, - sako mokyklos direktoriaus pavaduotojas Aloyzas Bakšys. - Stengiamės, kad kiekvienas vaikas rastų savo piešinėlį parodų kambaryje, į kurį kviečiami visi mokyklos svečiai.

Susirinkę iš tolybių vaikai atsiveža tų kraštų savitumą. Ir tai atsispindi jų piešiniuose. Pavyzdžiui, Sergejus iš Rusijos piešia ryškiomis raudonomis, oranžinėmis spalvomis. Iš Baltarusijos atvykusio Viktoro piešiniuose vyrauja žalios, žydros spalvos. Vyr. mokytojos Živilės Šimelevičienės dėka po kiek laiko vaikų darbai padvelkia lietuviška dvasia.

Pasidžiaukime jų sukurtais Kalėdų miniatiūromis.

J.S.

Jaunieji “Lietuvių namų” menininkai su savo mokytoja Ž.Šimelevičiene.

Stasio Balvočiaus nuotrauka

Ir čia - taip pat jie...

Tėveliai, mamytės, dailės mokytojai! Gražiai piešiantys vaikai!

“GK” žurnalas tęsia konkursą

Kviečiame dailės studijas, būrelius, mokyklas ir vaikų darželius - visus, kam rūpi vaiko dvasios turtai. Atrinkite ir atsiųskite į mūsų redakciją originaliausius, nuoširdžiausius savo mažųjų menininkų darbelius. Parašykite vaikų vardus, pavardes ir metus. Pridėkite išraiškingą studijos ar būrelio kūrybinės akimirkos nuotrauką (arba pasikvieskite Pačių “GK” žurnalų konkurso “GK” fotografą).

Įdomiausių piešinių laukite naile. O metų pabaigoje - laimėtojų ir, žinoma, dovanų!

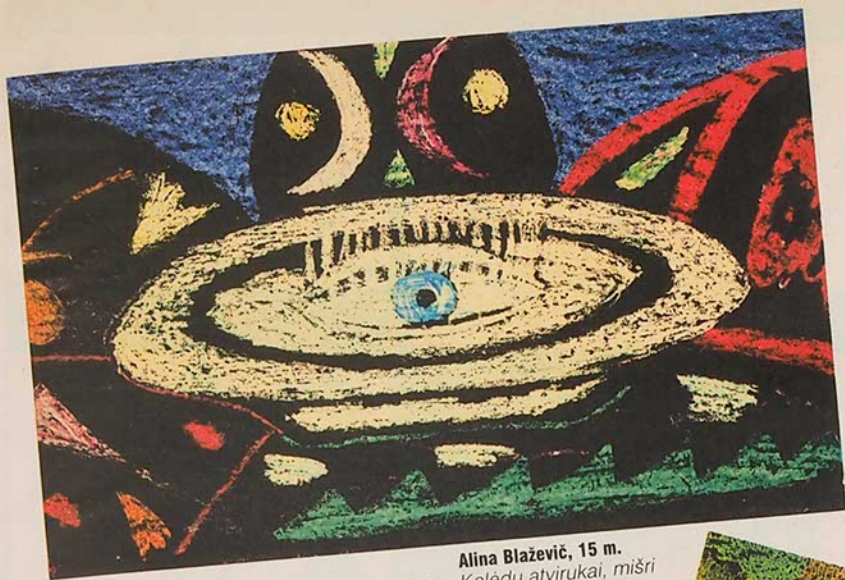

Aliona Išakova,
7 m.
“Kalėdos! Kalėdos!”,
guašas.

Lina Planutytė,
15 m.
“Laukimo nuotaika”,
guašas.

Alina Blaževič, 15 m.
Kalėdų atvirukai, mišri
technika

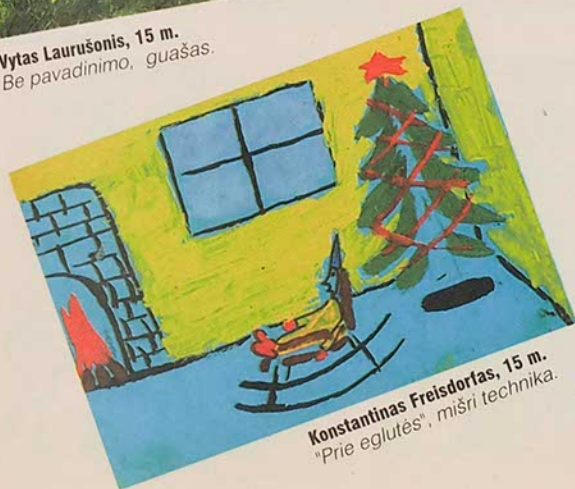
Romas Šcerbinas, 14 m.
"Kalėdų naktį", gvašas.

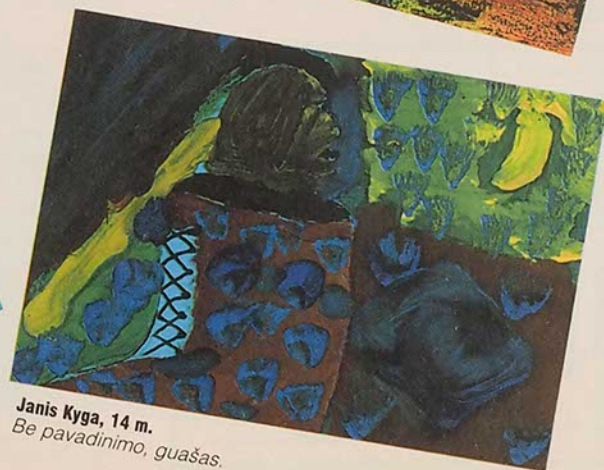
Vytas Laurušonis, 15 m.
Be pavadinimo, gvašas.

Antanas Gubanovas, 14 m.
Grotaižas.

Konstantinas Freisdorfas, 15 m.
"Prie eglutės", mišri technika.

Janis Kyga, 14 m.
Be pavadinimo, gvašas.

Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkas
J.E. prof. VYTAUTAS LANDSBERGIS
ir Vilniaus vidurinės mokyklos *Lietuvių namai*
moksleivė TANIA TOLOČKAITĖ prie Kalėdinio
BETLIEJAUS (buvę KGB rūmai)

Mokyklos vadovai su svečiais

Ši diena - Lietuvos Nepriklausomybės ir lietuvių tautos laisvės simbolis, todėl mūsų mokykloje ji kasmet iškilmingai švenčiama. Moksleiviai atliko poetinę kompoziciją, surengė koncertą. Kalbėjo Lietuvos seimo narys Z. Jackūnas, dailininkas A. Račas, Vilniaus universiteto dėstytoja J. Tumavičiūtė, Tremtinių grįžimo fondo pirmininkas V. Cinauskas.

Valstybės šventės

Vasario 16-oji

Šo šventinio koncerto

Kovo 11-oji

Apie Kovo 11-ąją mokiniai dainai sako: „Jei ne ši diena, mūsų nebūtų protėvių išsvajotaj Lietuvoj...“ Auklėtiniai visada šios šventės laukia, bendrauja su Kovo 11-osios Akto signatarais. Šį kartą atvyko Seimo narė B. Visokavičienė. Peningio dalyvius sveikino Pasaulio lietuvių bendruomenės atstovas Vilniuje J. Gaila, Kanados lietuvių bendruomenės pirmininkas A. Vaičiūnas.

Koncertą surengė Vilniaus aklyjų kombinato kaimo kapela.

Vilniaus miesto moksleivių
meninio skaitymo konkurso
"Pavasario balsai" laureatų
šventės programa

Laureatai

◆ VIII klasės mokinys
Antanas Gubanovas
Vilniaus miesto moksleivių
(V - VIII kl. grupėje) meninio
skaitymo konkurse laimėjo
III vietą.

Gerai pasirodė šiame
konkurse ir XI kl. mokinė
Lina Nedzvedskaja.

VAIKŲ
MINIATIŪRŲ
KONKURSAS

PARODOS KATALOGAS

VIDURINĖ MOKYKLA "LIETUVIŲ NAMAI"

Jaskūnaitė Agnė, 11m.,
Planutytė Lina, 15m.,
Mokytoja Šimelevičienė Ž.

9-OJI VIDURINĖ MOKYKLA

◆ V klasės mokinė Agnė Jaskūnaitė tapo LPKJ ir LVJC organizuoto miniatiūrų konkurso laureatė.

◆ V klasės mokinė Ala Tutynina laimėjo I vietą, o I klasės mokinė Iritė Minčiulytė II vietą. Turkijos ambasados paskelbtame piešinių konkurse „Aš matau Lietuvą“, „Aš matau Turkiją“.

Kai aš mažas buvau toli nuo protėvių žemės

Kanados lietuvių bendruomenės krašto valdybos pirmininkas A. Vaiciūnas š.m. kovo mėn. lankėsi mūsų mokykloje. Jo iniciatyva suruoštas mokinių rašinių konkursas, kurio tema „Kai aš mažas buvau toli nuo protėvių žemės“. Konkurso laimėtojus p. A. Vaiciūnas apdovanojo piniginėmis premijomis.

LIETUVIŲ NAMAI VILNIUJE

Kanados lietuviai turi minkštą širdį ir dosnią ranką, neatsilieka tad ir Toronto lietuviai. Pakanka žvilgtelėti i Tėviškės žiburių skiltis ar parapijų biuletenius, pilnus aukotojų sąrašais geriems, nuoširdiems ir kilniems tikslams. Nenuostabu, kad keliaujant i Lietuvą turėjau įgaliojimus aplankyti keletą asmenų, organizacijų ir partijų su vokais ir pažadais.

Mėginau tas pareigas atlikti su kanadišku sąžiningumu. Buvo tačiau ir skaudžių momentų, kai įteikus vokelį buvau klausiamas, kiek aš už tai gavau.

Tokie klausimai greit užsimiršta, kai užsuki i "Lietuvių Namų" vidurinę mokyklą Vilniuje. Tai ne paprasta mokykla, bet užuovėja iš rytų Europos ir Azijos - Sibiro tremtinių suvažiavusiems vaikams ir jaunuoliams. Joje randa prieglobstį virš 180 berniukų ir mergaičių, nuo 7 - 19 metų, kurių dauguma jau tobulai kalba lietuviškai.

Nuo 1991 metų šią mokyklą aplankau kiekviena proga, kai viešiu Lietuvoje. Klasėse teko pasižvelgti su mokiniais ir supažindinti juos su Kanados lietuvių gyvenimu, lygiai kaip ir jie mane supažindino su jų tolimomis gimtinėmis. Sporto salėje nesekmingai mėginau mėtyti sviedinį i krepšį, mokytojų kambaryje pasikeitė mokyklos sąlygose, o su vedėju, bendruomenės suvažiavime Anykščiuose, dalijomės kambariu ir lietuvišku skilandžiu. Apžiūrėjau virtuves, valgyklas, bendrabučio kambarius ir pasispardžiau sporto aikštėje su mokyklos auklėtiniais.

Norėdamas geriau pažinti mokinių kūrybingumą, išsiprašiau mokyklos direktorių poną Rudį paskelbti konkursą rašiniui: "Kai aš mažas buvau, toli nuo protėvių žemės". Laike trijų dienų gavau kelioliką rašinėlių, kuriuos skaitant, daugeliui išriedėjo ne viena ašara.

Rašė 1941 - 1968 metais ištremtųjų lietuvių anūkai. Jų seneliai jau seniai palaidoti Sibiro taigose, o jų tėvai daugumoje sukūrė mišrias šeimas, tad ir jų pavardės nevisuomet lietuviškai skamba, tačiau senelių įdiegta tėvynės meilė liko gyva jų širdyse. Daugelis jų, atvykę i Lietuvių namų mokyklą, visai nemoka lietuvių kalbos. Per pirmuosius mokslo metus taip ją pramoksta, kad, su antramečiais kalbant, sunku pasakyti ar jie žemaičiai, aukštaičiai ar suvalkiečiai.

Visi yra našlaičiai, pilna to žodžio prasme. Jų tėvai yra nepajėgūs grįžti i Lietuvą, be to jie nevisuomet yra laukiami. Sibire gimę tėvai nenutauto, tik prarado kalbą, ypač tie, kurių tėvas buvo lietuvių kilmės, nes moteriškoji pusė gariau išlaikė savo tautinį palikimą ir įdiegė jį savo vaikams. O kaip turi degti tėvynės meilė motinai ar tėvui, kurie gyvendami už kelių tūkstančių kilometrų nuo Lietuvos, su skaudančia širdimi skiriasi su savo sūneliu ar dukrele tam, kad jie tolimame krašte galėtų rasti savo protėvių kalbą, papročius, kultūrą ir naują pažiūrą i civilizaciją. Atsiskiria visiems metams ir, dažniausiai, savo vaikų net palydėti neįstengia. Jie turi pasitikėti vienu iš savo tolimų kaimynų, kuris, surinkęs kelis vaikučius atlydi juos iki Vilniaus.

Kaip gi jaučiasi tas vaikutis pirmaisiais metais Vilniuje. Nenorėčiau sakyti kad kaip įkritis iš šalto vandens i karštą. Kad ir tolimoje Sibiro šalyje, šilta tėvo ranka glostė vaiko galvelę, o motinos rūpestingos rankos paskutinį kartą pynė dukrelės kaseles, vilgydama jas savo ašaromis. O kaip drebėjo vaikučių širdelės, kada Maskvoje išlipę iš lėktuvo traukiniu vyko i Vilnių, kur visi kalba dar jiems nesuprantama kalba. Kas atstos motiną, tėvą, brolių seserį, paliktus draugus, kaimynus ir prigimtą aplinką. Ar supras tie, kurie juos priglaus, kodėl jų pavardė ne lietuviškai skamba. Kiek širdies skausmo ir ašarų bus išlieta naujoje buveinėje užsidarius kambarėlio durims. Kas supras tą ilgėsį, tą vienumą ir troškimą vėl pajusti mamos ar tėtės ranką ant savo galvelės.

Lenkiu galvą visam "Lietuvių namų" mokyklos personalui. Pradedant nuo virėjų, bendrabučių auklių - budėtojų, auklėtojų ir iki pat vedėjo bei švietimo ministerijos tarnautojų, kurie glaudžiai dirba su mokykla. Visi sudaro vieną šeimą, atvirą, susiklausiusią ir draugišką. Malonu buvo patirti, kad ir tarpusavyje yra artimas bendradarbiavimas. Mergaitei, laimėjusiai rašinio premiją, bet negalėjusiai jos atsiimti, nes sirgo gripu ir smarkiai karščiavo, i jos izoliacinį kambarį vokelį nunešė ir prie jos lovos budėjo draugė. Jos nuomone, liga yra lengviau nugalima, jei gali draugę pralinksinti, ypač nunešant jai gerą naujieną.

Bendrabučio kambariai kuklūs, tvarkingi, švarūs, papuošti tėvų ir senelių nuotraukomis ir toli palikto krašto vaizdais. Knygos laikomos didžioj pagarboj, užrašų sąsiuviniai taupiai pildomi, o asmeninių daiktų, drabužėlių, avalynsė bei patalynės labai maža. Neteko matyti radio aparatų, tad ką bekalbėti apie televiziją.

Kovo 9-tą dieną mokykla šventė Lietuvos nepriklausomybės atgavimo šventę. Lankėsi garbingi Lietuvos seimo nariai kurie, kaip ir aš, džiaugdamiesi septintąja nepriklausomybės sukaktimi, džiaugėsi ir šviečiančiais jaunuolių veidais, kuriuose atsispindėjo viltis ateitimi. Jie gyveno laisve tos Lietuvos, kuri senelių širdyse buvo nuvežta i tolimą Sibirą. Meilė Lietuvai iš kartos i kartą perduota i širdis tų jaunuolių, kurie grįžo, kad iš arčiau pažintų protėvių išsvajotą Lietuvą.

Jaunuolius veda ir lydi švelni mokyklos personalo ranka, kuri niekad neatstos motinos, tėvo, brolio ar sesutės rankos, bet ji jaučiama ir randama ten kur jos daugiausiai reikia. Pagalba iš vakarų pasaulio randasi skanesniame duonos kasnelyje, drabužėlyje, šiltesnėje lovelėje, kalėdinėje dovanėlėje ar žaislelyje. Ją radau gerai sutvarkytame knygyne bei vakarų pasaulyje išleistų knygų kiekyje, o taip pat ir naujai pataisytame stoge ar grindyse, kurie buvo žiemos ir audros sugadinti. Atsisveikinau su visais įsitikinęs, kad tai ne paprasti našlaičių namai, bet lietuvių ir Lietuvos ateities namai, kurie per trumpą savo gyvavimo laikotarpį davė galimybę tremtinių anūkams rasti savo šaknis, o tuo pačiu išleido i Lietuvos aukštąsias mokyklas jau daugelį abiturientų ir savo protėvių žemę naujai atpažinusių ir pamilusių jaunuolių.

A. Vaičiūnas

Ponas A. Daiciūnas su mokiniais

*Kanados Lietuvių laikraštis
"Nepirklausoma Lietuva" 1997 02 29*

KAI AŠ MAŽAS BUVAU TOLI NUO PROTĖVIŲ ŽEMES

XXXXX

Apie tai, kad pasaulyje yra šalis, kuri vadinasi Lietuva, sužinojau iš savo senelio, didelio pasakų mėgėjo, nuostabaus pasakotojo. Mano senelis - lietuvis. Iš pradžių jis gyveno Lietuvoje, bet, susituokęs mano tėvams, persikėlė gyventi į Moldaviją. Mano tėvai skirtingų tautybių: tėvelis - moldavas, o mamytė - lietuvė. Pirmą kartą jie susitiko Kišiniove, Moldavijos sostinėje. Praėjus trejiems metams, susituokė ir apsigyveno Moldavijoje.

Iš pradžių tėvelis su mama kalbėjo moldavų kalba, bet, man gimus, senelis nusprendė mane išmokyti lietuvių kalbos. Kadangi senelis buvo didelis lietuviškų pasakų mėgėjas, jis sekė man lietuviškas pasakas, siekdamas sudominti mane lietuvių kraštu,

Kaip ir kiti vaikai, aš nuo pat mažens labai mėgau klausyti pasakų. Beveik kiekvieną vakarą, atsisėdęs prie senelio, iškeliudavau į stebuklingą pasakų šalį. Šiek tiek paaugęs, pradėjau domėtis: iš kur gi atsirado tokios nuostabios pasakos? Kas jas sukūrė? Mano gimtajam krašte - Moldavijoje - visai kiti pasakų veikėjai, siužetai, stiliai. Panašias pasakas man sekė ir mama. Jų veikėjų vardai - nemoldaviški: Eglė, Sigutė, Mindaugas. Iš kur tos pasakos? Į šį klausimą man atsakė senelis. Jis papasakojo apie kraštą, iš kur atkeliavo šios pasakos. Pasakojo apie nuostabius ąžuolų miškus, žalias, žydinčias pievas, likusias senovės pilis. Ypač man ištrigo atmintin pasakojimas apie Gedimino pilį. Senelis taip gyvai pasakojo apie šią pilį, kad man atrodė, jog aš šią tvirtovę matau savo akimis. Šie idomūs kūriniai mane taip sužavėjo, kad aš iš karto panorau nuvykti į Lietuvą, pažinti ją iš arčiau. Tada ir gimė mano svajonė nukeliauti į tą nematytą, bet ir senelio ir mamos pasakų jau pamiltą šalį. Tik aštuntoje klasėje man atsirado galimybė kartu su seneliu nukeliauti į Lietuvą. Sužinojęs apie tai, aš labai apsidžiaugiau ir iš karto pradėjau ruošti kelionei.

Būdamas Lietuvoje, Vilniuje, senelis pirmiausia mane nuvedė į senamiestį ir papasakojo kai kurių namų-architektūros paminklų istoriją. Aš buvau nustebintas - tiek daug senų, gražių pastatų, kurie liko mums senovės paminklais! Po savaitės, kai aš kiek susipažinau su Vilniumi, senelis mane nuvezė į Palangą, į gintaro muziejų. Jis man paliko daugiausia išpūdžių. Moldovoje aš beveik nebuvau matęs gintaro, tik jo papuošalus ir mažus gabaliukus. O pasirodo, gintaro yra net puskilograminių gabalų, ir dauguma iš jų "sugavę" kažkokią musę ar vabalą! Muziejus man taip patiko! Atsiminimui apie jo turtus nusipirkau penkis atvirukus. Paviešėjęs Lietuvoje tik dvi savaites, turėjau tiek išpūdžių kad, rodėsi, galėčiau tėvams ir draugams tik pasakoti ir pasakoti... Taip giliai širdin man ištrigo pirmoji kelionė į Lietuvą!

Antrą kartą ją aplankiau būdamas jau devintoje klasėje. Nuvaziavau į senelio gimtąjį kaimą. Ten susipažinau su lietuvišku kaimu, jo žmonėmis. Mane labai nustebino, kad tokie paprasti kaimo žmonės sugebėjo išsaugoti senąsias tradicijas. Ir ne tik išsaugoti, bet ir didžiulius jomis! Kaime aš po truputį pradėjau mokytis lietuvių kalbos. Tai buvo nelabai sunku, nes nuosirdžiai padėjo ir aiškino senelis. Kartą, vartydamas laikraštį, pastebėjau skelbimą. Kad mokykla "Lietuvių namai" kviečia lietuvius iš viso pasaulio mokytis Lietuvoje. Labai apsidžiaugiau - vadinasi, man atsirado galimybė mokytis Lietuvoje! Nieko nelaukdamas, kartu su seneliu paskambinau namo ir susitaremė su tėvais: mokysiuos Lietuvoje!

/nukelta į 4 psl...../

"Kasado, Lietuvos laikraštis, Nepu-
hensson Liehne" 1992 05 13

Tremtinių vaikaičių Lietuvių Namų mokiniai koncerto metu Vilniuje

KAI AŠ MAŽAS BUVAU, TOLI NUO PROTĖVIŲ ŽEMĖS

Mano Motina dažnai rymodavo prie lango, liūdėdavo, kartais ašarą nubraukdavo. Tada aš dar buvau mažas ir mes gyvenome toli nuo protėvių žemės.

Šiandien tarsi knyga skaitau savo Motinos mintis:

Tremtinių vaikaičių mokykla
LIETUVIŲ NAMAI Vilniuje/

Aš liūdžiu be tavęs, tėviškėle,
Aš liūdžiu be tavęs, motinėle...
Negaliu be gimtųjų namelių,
Negaliu aš gyvent, negaliu...

Aš liūdžiu be žaliųjų miškelių,
Aš liūdžiu be srauniųjų upelių...
Negaliu be tėvynės laukelių,
Negaliu aš gyvent, negaliu...

Aš liūdžiu be gimtosios kalbės,
Aš liūdžiu be motulės dainelės...
Negaliu be meilių jos žodelių,
Negaliu aš gyvent, negaliu...

Viktoras Vovčiukas,
7 kl. moksleivis

KELIAS Į LIETUVĄ

Gimiau labai toli nuo Lietuvos, Kazachijoje, ir augau šeimoje, kurioje niekas lietuviškai nekalbėjo. Negirdėjau nė vieno lietuviško žodžio, nežinojau, kas yra Lietuva.

Kartą, neprisimenu kada per radiją išgirdau dainą ir pamačiau, jog mama tyliai verkia. Paklausiau, kas jai atsitiko: "Tai lietuviška daina. Kąkada jaunystėje ją dainavo tavo senelis", - atsakė ji tyliai. Po minutės, paėmusi žemėlapi, parodė pirštu ir pasakė: "Čia - Lietuva, o aš - lietuvi. Matai tas ant spintelės lėlytes? Jos aprenktos lietuvių tautiniais drabužiais". Ir mama atskleidė savo slaptą svajonę - nuvažiuoti į senelio Tėvynę ir ten apsigyventi. Tą dieną sužinojau, jog mano senelis gimė Lietuvoje, didė-

lėje šeimoje. Jų buvo aštuoni vaikai. Seneliui buvo 12 metų, kai šeimą sovietai ištrėmė iš Lietuvos prie Irkustsko. Ten jie sunkiai gyveno, o kai senelis užaugo, jis persikėlė į Kazachiją, ieškojo darbo. Kazachijoje sutiko mylimąją, mano būsimą senelę, susituokė ir ten apsigyveno.

Mamos ilgesys, troškimas nuvažiuoti į Lietuvą, ten apsigyventi persidavė ir man. Žiūrėdama į stovintį čias ant spintelės lėlytes lietuvių liaudies drabužiais vis svajojau apie tą paslaptinę, nepasiekiamą šalį. Laukiau kartu su mama tos nepaprastos dienos, kai sėsime į traukinį ir keliausime į Lietuvą. "Ir dar senelį paimsim", pridurdavau aš. "Žinoma, - sakydavau mama. - Dar pakviesim ir tetą Meilutę bei tetą Reginę su vaikais. Gyven-

sim kartu, padėsime vienas kitam". - "Mama! Tegul ir mūsų kaimynai Baltrukoniai važiuoja. Jie juk irgi lietuviai". - "Žinoma, tegul važiuoja. Štai imsime ir važiuosime visi kartu.

Kelią į Lietuvą išsivadau tik svajonėse, o jos virto realybe. Kiekvienas žino, jog svajonės išsipildo ne kiekvieną dieną. Kai jos išsipildo - didelė laimė. Man nusišypsojo laimė.

Likinas lėmė taip, kad senelis negrįžo į tėviškę, ji palaidojom svetimoj šaly, bet mūsų šeima grįžo. Jau išmokom lietuviškai kalbėti, skaityti ir rašyti. Mes didžiujamės savo Tėvyne, mums didelė garbė gyventi Lietuvos žemė.

Regina Tyščenka,
10 klasės moksleivė,
"Lietuvių Namai" Vilniuje.

But!

Deklamuoja tremtinių vaikų „Lietuvių namai“ Vilniuje auklėtiniai. Iš kairės: Renata Lekavičiūtė iš Kazachstano, Antanas Skarbauskas iš Angarsko ir Irena Maksimavičiūtė iš Seinų.

TOLI NUO PROTĖVIŲ ŽEMĖS I

Mano vaikystė prabėgo toli nuo Lietuvos. Ten, kur gimiau, keturiasdešimt trečiais metais buvo išremti mano seneliai. Vėliau gimė ir tėvai. Aštuoniasdešimt antrais, žiemą, gimiau ir aš. Taigi aš tremtinių vaikaitis. Nors gimiau ten Sibire, suprantu, kad esu toli nuo tėvynės, esu lietuvis.

Tą žiemą, kai aš gimiau, buvo ypač šalta. Ten visada tamsi naktis. Atrodo, ji nesibaigs niekada. Šiaurės krašte, gyvenom sunkiai. Ten, kur visada šalta, net ir saulė šalta.

Praėjo daug laiko. Vieną vasarą, būdamas devynerių, atvažiavau į Lietuvą. Kelionė buvo labai ilga. Ir štai aš Lietuvoje! Susipažinau su daugeliu žmonių, jau sugrįžusių iš tremties. Jie pasakojo apie savo baisų gyvenimą tremtyje. Klausiau ir man buvo gaila jų. Bet juk jie jau čia — gimtinėje!

Buvau nuvažiavęs į savo senelių gimtąsias vietas. Jos netoli Raseinių, prie Dubysos. Stovi ten dabar tik tuščias namas, nes seneliai persikėlė į Ariogalą. Aplink dar gyvena žmonės, bet jų nedaug. Tik dabar, mokydamasis Maironį, sužinojau, kad prie Dubysos — didžiojo Lietuvos dainiaus gimtinė. Kaip gražiai poetas aprašo ją savo eilėse:

venti, mokytis gimtosios kalbos? Ar iš tikro? Iš karto sutikau! Man širdis vos neiššoko iš krutinės iš laimės.

Ir štai aš čia, Lietuvoje! Antrus metus mokausi „Lietuvių namuose“ o jau moku skaityti, rašyti, kalbėti lietuviškai. Dėl tėvynės padarysiu viską, ką noriu. Aš labai dėkingas savo likimui, nes ten, Sibire, niekada nebenorėčiau gyventi.

Aš labai džiaugiuosi, kad pasilikau gyventi Lietuvoje, tėvynėje, ne ten, kur šalčiai, uodai ir naktys. Tamsios, ilgos naktys...

Janis Kiga,
9 kl. mokinys

II

Dažnai girdėdavau dainą „Mane motulė barė, linelių raut išvarė“ iš senelės lūpų. Žodžiai buvo neaiškūs, bet daina mane jaudino, virpėjo širdis jos besiklausant. Pati nežinau kodėl vis prašydavau senelę padainuoti dar kartą. Patiko žodžių skambesys, melodija, kažkokia nenusakoma dainos dvasia.

Vieną pavasarį seneliai išvažiavo. Aš klausinėjau mamos, kur jie, nes pasiilgau senelės ir jos dainos. Mama pasakojo, kad jie grįžo į Lietuvą ir kad mes greit juos aplankysime.

Kas ta Lietuva? Kur ji? Ar

žvalgyti po didžiulį sodą. Staiga man įgėlė bitė, ir aš pradėjau verkti. Senukas paglostė mano galvą ir paaiškino, kad bitė pasisveikino, ir tiek. Paskui pradėjo papasakoti apie savo jaunystę, kaip mylėjo ir tebemyli bites, kiek daug jų yra turėjęs. Jo akyse švietė rūpestis ir meilė. Pagalvojau, kad mano senukas yra labai geras, jeigu jis net tokius mažyčius padarėlius myli ir globoja.

Senutė paragino prie stalo, ant kurio puikavosi baltas kaimiškas sūris su medumi. Aš dar niekada nebuvau mačiusi tiek daug medaus. Mūsų šaltame krašte gelės taip trumpai žydi, kad bitės tiesiog nespėtų surinkti nektaro ir pavaišinti mus tokiu skanėstu. Man tai buvo dar vienas stebuklas.

Prisilaižiusi medaus iki sotes, mamos tyliai paklausiau, kaip lietuviškai reikia padėkoti už skanias vaišes. Norėjosi paseneliams pasaky-

nelės ir nesuprastą. Mano draugai ir pažįstami yra lietuviai, visur aplinkui girdžiu skambia, melodingą savo prosenelių kalbą. Jos žodžiai man glosto širdį, maloniai nu-teikia.

Kreipiuosi į jį, į gimtąjį žodį, dėkodama už malonius išpu-džius, patirtą džiaugsmą, už suteiktą laimę, kad pažinau, išmokau ir supratau jį. Ačiū, lietuviškas žodi. Ačiū!

Tatjana Toločko
11 klasės moksleivė

III

Aš taip neseniai Lietuvoje — tik antri metai, bet širdis jau šešiolika metų gyvena čia. Nors gimiau Lietuvoje, mano vaikystės dienos bėgo tolimoje šalyje — Moldovoje. Tai, žinoma, neatskyrė manęs nuo Lietuvos.

Lig šiolei akyse stovi tas vaizdas, kurį aš, nors ir būdama ketverių metų, išminiau visam gyvenimui.

Anketuos pasasario rytas

meilė Lietuvai. Mintimis skriejau „į tolimąsias, į nymylėtas tėvelių šalis...“ Matydavau mamą, dažnai verkiančią. Jutau bainę — gal aš jau praradau gimtinę visiems laikams?

Atgaiva — vasaros. Kiekvieną vasarą ilsėdavausi Lietuvoje. Tos dienos buvo pilnos laimės, džiaugsmo. Ir meilės — mylėjau močiutę ir jaučiau jos meilę. Bet vasara baigdavosi greitai. Ateidavo rugsėjis. Grįždavau į Moldovą, tarsi išbarta. Ir vėl ilgi metai, belaukiant vasaros. Žinoma, Moldova man tapo antrais namais, tačiau negalėjo prilygti Lietuvoje paliktiesiems.

Praėjo dešimt metų nuo to laiko, kai palikom Lietuvą. Man suėjo keturiolika metų. Ir atsitiko tai, kas pakeitė visą mano gyvenimą. Lietuvių draugija Moldovoje mums pranešė, jog Vilniuje yra mokykla „Lietuvių namai“, kur mokosi lietuvių kilmės vaikai,

Glinde. Anne Obermann, Katharina Kober, Ulrike v. Bergen, Helen Radke, Katharina Raiber, Jan Lemberg und Mike Rohmann (v.l.) aus der Klasse 5 c des Gymnasiums Glinde zeigen ihre Bilder, die nach Litauen geschickt werden. Foto: privat

Mit Kunst und Medizin nach Vilnius

Kinder in Litauen unterstützen

Glinde (Sie/sa) – Im litauischen Vilnius gibt es eine Schule, in der auch Deutsch unterrichtet wird, das 'Litauische Haus'. Es ist ein Internat für litauische Kinder, deren Großeltern nach Sibirien verschleppt wurden, deren Eltern zum Teil noch dort leben und die hier, manchmal bis zum Abitur, betreut werden.

Seit Jahren bestehen Kontakte nach Reinbek und Umgebung, denn viele Deutsche haben Patenschaften für diese Jungen und Mädchen übernommen, bemühen sich hier um Sach- und Geldspenden und darum, daß ab und zu ein

Lkw, der dann mit medizinischen Hilfsgütern beladen ist und vom Malteser Hilfsdienst gefahren wird, nach Vilnius geschickt werden kann.

Demnächst, im März, wird wieder ein Transport starten und diesmal auch ein Paket mit 60 Schülerarbeiten aus dem Kunstunterricht des Gymnasiums Glinde mitnehmen, die Kunstlehrer Bernd Sieme aus seinen Klassen ausgesucht hat. Er kommt damit einem Wunsch der dortigen Kunsterzieherin, Z. Simelevicene, nach, die in ihrer Schule eine Ausstellung machen möchte.

Wer sich für eine Patenschaft interessiert, mit Geld- oder Sachspenden diese idealistischen Aktionen unterstützen möchte, kann sich an Dagmar Rucys aus Reinbek, Tel. 722 79 30, oder Frau Zahn aus Büchschinken, Tel. 04104/13 25, wenden. Kleiderspenden sind momentan genügend vorhanden, es fehlt aber an Geld, den Transport zu finanzieren.

Wer hier helfen möchte, kann etwas überweisen: Malteser Hilfsdienst, Stichwort: Sibirien, Kto.-Nr. 1280/216 399, Haspa, BLZ 200 505 50.

Įvairūs renginiai

Dailės mokytoja Z. Simelevicene suruošė mokinių iš Vokietijos Gлиндės miestelio gimnazijos piešinių, Vilniaus dailės akademijos studentų tapybos darbų parodą. Įspūdingas buvo mokinių susitikimas su dailininku tapytojumi profesoriumi J. Mackoniu.

Surenghta 2 klasės mokinių B. Lastovjak personalinė paroda.

Kasmet rengiamos velykinės bei kalėdinės parodos.

Kūčių vakarienė – turbūt pats gražiausias mokyklos renginys. Vargonų muzika, giesmės, malda, žvakių liepsnelės, dalijimasis kalėdaičiais suteikė susirinkusius rimčiai, gerumui. O kiek džiaugsmo vaikams, kai į duris pasibeldžia Kalėdų senelis !..

Biologijos mokytoja V. Švager, pradinė klasių mokytojos su mokiniais surengė žiemos puokščių, prakartėlių parodas.

Užgavėnės, žiemos išlydėjimo šventę surengė pradinė klasių mokiniai su savo mokytojomis. Visą dieną mokyklos koridoriais šurmuliavo „velniai“, „čigonai“, „ožkos“..

Lietuvių klb. mokytoja R. Vyšniauskienė su dešimtokais surengė Knygnešio dienos minėjimą, matematikos mokytojos J. Kupcinskienė ir A. Palkevič – matematikų vakaronę, mokytoja Z. Šimelevičienė – vokiečių kalbos popietę.

Mokyklos saviveiklininkai koncertavo Žiemarių vid. mokykloje, šokėjai dalyvavo respublikinėje moksleivių dainų šventėje.

„Lietuvių namuose“ koncertus surengė N. Akmenės saviveiklininkai, Vilniaus tautinių šokių ansamblis „Voruta“, lietuviai iš Maskvos.

Visų klasių mokiniai pabuvojo Europos centre ir skulptūrų parodoje.

Mokyklos Sporto šventė – tradicinis renginys. Šiemet ji vyko Vilniaus pedagoginio universiteto stadione. Aktyviai mokiniai sportavo per visus mokslo metus: kūno kultūros mokytojai surengė krepšinio, tinklinio, stalo teniso ir kt. varžybas.

Vienuoliktos klasės mokiniai, vadovaujami auklėtojos V. Barkauskienės, suruošė abiturientams Šimtadienio šventę.

Tautinių šokių ansamblio

VORUTA

KONCERTO PROGRAMA

“Lietuvių namai”

Vilnius, 1997 metų vasario 7 d.

Koncertuoja „Voruta“

Šią vasarą Švenčionėliuose vyko dailės mokytojų ir jų mokinių kūrybinė stovykla - pleneras. Jame dalyvavo ir mūsų mokyklos dailės mokytoja Z. Šimelevičienė bei 2 klasės mokinė B. Lastovjak ir 5 klasės mokinė A. Jaskūnaitė.

Prie savo sukurtos žuvies

B. Lastovjak Mindaugo
karūnavimo dienos minė-
jime vaidino karalių

Su lietuvių kalbos mokytoja D. Kvilkiene
ir auklėtoja Z. Dvilevičiūte

Paskutinio skambučio šventės
akimirkos

VI laidos abiturientai

1. Julija Lukavičiūtė
2. Inesa Prokofjeva
3. Vitalijus Žitomirovas
4. Vasilijus Lagovskis
5. Eduardas Raštikis
6. Edmundas Krivickis
7. Aleksandras Vagneris
8. Petras Planutis

Lietuvos mokyklai 600 metų

Šio garbingo jubiliejaus proga liepos mėnesį Vilniuje surengta respublikinė moksleivių dainų šventė. Joje dalyvavo ir mūsų mokyklos tautinių šokių kolektyvas (vadovė - Z. Dvilevičiūtė). Šokėjai: K. Pundys, T. Toločko, O. Lapėškinas, O. Ščerba, V. Ščerba, A. Tučak, S. Stavickaja, A. Gubanovas, J. Diu, P. Urba, M. Gintalaitė, S. Gajauskas, S. Loiterytė, S. Stavickis, V. Luncova, S. Toločko, J. Papakulytė, R. Dysleva.

Dėkojame už pagalbą:

1. Maltos ordinui (p. D. Rucys).
2. Vystauto Landsbergio fondui.
3. Ponams Karin ir Rudolf Zahn
(Vokietija).
4. Lietuvių katalikų religinei
šalpai (p. Rožė Sombaitė, JAV)
5. Kanados lietuvių bendruomenei
(p. E. Štepaitytė)

Atmintis

Ilga kelionė namo

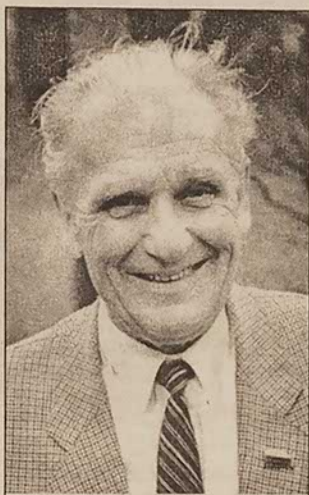
Vilniaus pakraštyje, Valakupių (Valakampių) pušynuose, statybinė organizacija "Vilprim" baigia remontuoti nemažą kelių aukštų pastatą. Nuo ankstyvo ryto iki vėlyvo vakaro iš statybų aikštelės nepasitraukiantis darbų vykdytojas Juozas Griežė tvirtino, kad šių metų birželio 14 dieną virš mūro, kuriame ir žiemą, ir vasarą be rūpesčių galės gyventi apie 100 žmonių, statybininkai iškilmingai užkels pabaigtųjų vainiką. Darbų vykdytojo žodžiais, simbolinis raktas nuo paradinių durų, nepaisant kelių neužbaigtų smulkmenų, bus įteiktas užsakovams.

Kas tie užsakovai? Sutikit, kiekviena statyba prestižiniame Valakupių rajone kelia įtarimą. Negali nekelti įtarimo. Ilgus dešimtmečius patys gražiausi, mažiausiai žmonių paliešti Valakupių kvartalai priklausė lietuviškosios nomenklatūros bosams - griškevičiams, songailoms, kitiems uoliams Maskvos valios vykdytojams. Mano vaikystė prabėgo greta tų pušynų. Valakupių pušų paukštelis, mes, Žirmūnų, Antakalnio paaugliai, dažnai žaisdavome indėnus, maudydavomės tada dar neužterštoje upėje, meškeriodavome. Ir aš prisimenu, kaip kelią mums kartais pastodavo aukštos tvoros. Kas gyvena mūriniuose nameliuose, paslaptiniai boluojančiuose medžių tankmėje, kas mėgaujasi tyru oru ir ramybe anapus tvorų - nesukdavome sau galvos. Žinodavome, kad prie ryškių raudonų ženklų "stop" geriau nesistartinti, nes tuoj pat prisistatys milicininkas ir rusiškai išbars...

O ir šiandien Valakupių pušynuose viena po kitos dygsta "pilaitės", kurių kainos paprastai mirtingiesiems, be abejo, sunkiai įkandamos. Tačiau statybos, kurioms vadovauja J.Griežė, įtarimų tegul nekelia. 1997-ųjų vasarą pastate, kuris anksčiau priklausė žemesniojo rango nomenklatūrai, įsikurs tie, kuriems ramybė ir tylą itin reikalingi. Čia gyvens iš Sibiro plautybių grįžę lietuviai, todėl statybų aikštelėje tikrai nesutiks "kvadratinų" berniukų.

Pastebėsite nebent Seimo narį, Tremtinių grįžimo fondo pirmininką Vytautą Cinauską, socialinės apsaugos ir darbo ministrę Ireną Degutienę ar Vilniaus savivaldybės atstovus. Jiems, patikėkit, nuoširdžiai rūpi, kaip geriau, patogiau įkurti mūsų brolius, kurių jaunystė, gražiausi metai prabėgo sovietiniuose gulaguose ir kurie Lietuvoje šiandien neturi nei artimųjų, nei pastogės virš galvos.

Mintis atidaryti globos namus buvusiems tremtiniais ir politiniams kaliniams kilo 1992-ųjų rudenį. Bet ne iš karto pavyko gauti to namo remontui. Statyboms, palaimintoms dar pirmosios Gedimino Vagnoriaus Vyriausybės, kurias nuolatos dosniai rėmė JAV, Kanados, Australijos, Vokietijos lietuviai, sutrukdė netikėtai LDDP grįžimas valdžion. Parlamente gavusi daugumą, LDDP, žinoma, statybomis nebesirūpino, neskyrė joms lėšų, vilkino išduoti bet kokį leidimą, dokumentą. Tremtinių grįžimo fondo pirmininkui V.Cinauskui visus tuos

Seimo narys, Tremtinių grįžimo fondo pirmininkas Vytautas Cinauskas.

metus reikėjo būti akylam. Bet kurią dieną ši gamtos lopinėlių su apleistu namu prestižiniame Vilniaus rajone galėjo pasiglemžti koks nors bankininkas - geras A.Šleževičiaus bičiulis.

V.Cinauskas, kurio pečius visus šiuos metus slėgė, matyt, daugiausia rūpesčių (objektas - tai juk nepelningas), šiandien gali lengviau atspūsti. Maždaug šimtui lietuvių, kurie priešinosi sovietinei okupacijai, ilga kelionė namo tikrai baigsis pergale. Po pusės amžiaus trukusių klajonių iš lagerio į lagerį, iš tremties į tremtį jie pagaliau sugrįš į Lietuvą. Sugrįš visiems laikams. Daugiau jų niekas nestumdys, neužgaulis, nežemins...

Gal taip tvirtinti ir šventvagis, bet tremtiniais, šių metų birželio 14 d. įsikursiantiems patogiuose vieno kambario butuose, pasisėkė - jų kelionė baigėsi. Jie

grįžo. Tuo tarpu daugelio kitų lietuvių kelionė namo tęsiasi dar ir dabar. Ir, beje, ne visos jos bus sėkmingos.

Naujojoje Vilnioje esama daugiaaukščio pastato, kuris vadinamas "Lietuvių namais". Tai tarsi laikina užuovėja iš sibirų, uralių, altajų grįžiantiems lietuviams, kurie patys pajėgūs užsidirbti pragyvenimui. Naujosios Vilnios "Lietuvių namuose" jiems tik laikinai suteikiamas stogas virš galvos, būtiniausi buities reikmenys (kai kurie juk atvažiuoja net šaukšto neturėdami, su mažais vaikais, senais, ligotais tėvais, primiršę gimtąją kalbą). Ilgainiui jie pradeda savarankiškai verstis. Bet ne visi, deja, susiranda darbą, ne visiems padeda giminaičiai. Po kelis mėnesius trukusių skausmingų dvejonių tokie tremtiniai priversti susikrauti lagaminus ir vėl išvažiuoti į Rusiją. O išvažiavimas Rusijon tereikia viena - Rusijoje jie, ypač jų vaikai, surusės, pamirš gimtąją kalbą, papročius.

Tokie atvejai, nors ir reti, neabejotinas Lietuvos pralaimėjimas. Negausios tautos nuo nutautėjimo, nuo asimiliacijos privalo saugoti kiekvieną savo žmogų, kitaip jos pasmerktos lėtai mirčiai.

•••

Vieni lietuviai grįžo namo, kiti - tebegrįžta. Treti jau nebegrįš. Vienintelė viltis - vaikai, vaikaičiai.

Vilniuje, Dzūkų gatvėje, esama vidurinės mokyklos, kurioje gimtosios kalbos mokosi tremtinių vaikai ir anūkai. Kristina - iš Alma Atos, Antanėlis - iš Kokčatavos, Žana - iš Krasnojarsko, Nataša - iš Kazachstano, Irutė - iš Baltarusijos, Julija - iš Uzbekistano. Iš viso - maždaug 150 vaikučių. Vienų akutės juodos it angliukai, siauros, kiti - šviesiaplaukiai. Vieni kalba lietuviškai, skaito lietuviškas knygas, kiti - dar nemoka nė vieno lietuviško žodžio. Jie - labai skirtingi. Bet visus juos jungia noras mokytis gimtosios kalbos. Visi vaikai, mokytojų tvirtinimu, gabūs, darbštūs, rūpestingi. Socialinės apsaugos ir darbo ministrė I.Degutienė, aplankiusi mokyklą Dzūkų gatvėje, buvo maloniai nustebinta. Tokios svarios mokyklos Vilniuje ji dar nemačiusi.

V.Cinauskas pabrėžė, kad Lietuva neturi teisės delsti. Privalo rūpintis visais, kurie tik nori grįžti namo, nes vėliau nebebus kuo rūpintis. Kiekviena diena, kiekvienas mėnuo gali būti paskutinis.

Julija Diu atvažiavo iš Uzbekistano. Jos tėvelis - korėjietis, mama - lietuvė.

Lietuvių kalbos mokytoja Violeta Zubrickaitė su Irute Mindiulyte iš Baltarusijos.

Dauguma šios mokyklos mokinių - tai tremtinių vaikaičiai.

Rusijoje gyvenančiam lietuviui pasiūlys darbą, duos butą, ir jis, žiūrėk, pasiliks ten - pabūgs keiliuoti namo, išsigąs jo laukiančios nežinomybės Lietuvoje. Spauda, Tremtinių grįžimo fondo pirmininko žodžiais, galėtų daugiau dė-

mesio skirti grįžtantiems namo. Kelionė namo dažnųsuk būna ilga, sunki, varginanti, tačiau visuomet - prasminga.

Gintaras VISOCKAS
Jono DILIO nuotraukos